

5. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80>.

FORMATION OF MEDIATION COMPETENCES IN MODERN HIGH SCHOOLS

ФОРМУВАННЯ МЕДІАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СУЧАСНИХ ЗВО

Hula L.V.

*Starshyi vykladach kafedry metodyky profesiinoi osvity
Mykolaivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu
M. Mykolaiv, Ukraina*

Гула Л.В.

*Старший викладач кафедри методики професійної освіти
Миколаївського національного аграрного університету
М. Миколаїв, Україна*

Розвиток сучасного суспільства ставить перед закладами вищої освіти (далі – ЗВО) нові завдання щодо організації навчального процесу, вибору та обґрунтування базових і додаткових програм, які залежно від потреб можуть входити до складу основних програм, в залежності від потреби суспільства. Спілкування – одна з головних сторін життя кожної людини. Вміння слухати, чітко висловлювати свої думки, коректно та толерантно спілкуватись може стати не тільки перепусткою до кар’єрного успіху, але й допоможе знайти друзів, налагодити сімейні відносини і реалізуватись у суспільстві. Для студентів ЗВО характерна потреба в самоствердженні та визнанні їх можливостей з боку дорослих, тому потрібно забезпечити умови для розвитку ініціативи та навичок комунікації.

Зараз Україна знаходиться у «військовому стані», захоплено частину території, конфліктна ситуація поглиблюється політичною та економічною нестабільністю, необхідністю реформування багатьох сфер життя. Конфлікти в суспільстві підживлюють конфлікти в сім’ї, колективі, групі і т.д. На превеликий жаль, воєнні конфлікти залишають глибокий відбиток на всіх сферах суспільства, включаючи й освіту. Але все колись закінчується, і на перший план виходить проблема відновлення освіти та забезпечення її подальшого розвитку.

Збільшення кількості конфліктів та конфліктних ситуацій на різних рівнях призводить до того, що все частіше до їх вирішення застосовують насильницькі методи поведінки та впливу[2,с.143]. Тому вміння врегульовувати конфлікти ненасильницьким шляхом являється дуже важливим для суспільства, для будування миру. А для цього потрібні володіти навичками розв'язання конфліктів та формувати відповідні компетенції.

У світі медіація стала однією з найпопулярніших форм урегулювання конфліктів різних рівнів та напрямів. Основою миробудування, розв'язання конфлікту являється діалог, а ефективним інструментом – медіація. Медіація це процес, у якому третя сторона, тобто медіатор, допомагає врегулювати конфлікт. Завдяки медіатору процес спілкування між сторонами полегшується, він знаходить шляхи вирішення конфлікту, надаючи можливість задовольнити обидві сторони. Для потреб суспільства необхідно створити умови для кваліфікованої підготовки таких фахівців. Варто зазначити, що таку підготовку повинні отримати і викладачі ЗВО. Для цього можна ввести курс або дисципліну в навчально-освітній процес для педагогічних спеціальностей ЗВО та для викладачів стислий курс у закладах підвищення кваліфікації.

Ми вважаємо, за доцільне створення такої програми, яка визначатиме зміст та організацію навчального процесу для студентів з метою навчання їх основ комунікації, медіації, ведення переговорів, а також індивідуалізації та диференціації навчально-освітнього процесу. Враховуючи вище сказане, в цьому н.р. у Миколаївському національному аграрному університеті на спеціальності 015 «Професійна освіта» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми здобуття освіти введено нову дисципліну «Психологія колективної діяльності та міжособистісного спілкування». Ця навчальна дисципліна є теоретичним і практичним фундаментом побудови майбутньої успішної комунікації, медіації і надає можливість студентам не тільки оволодіти системою психологічних знань, а й забезпечує формування на цій основі психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; сприяє вирішенню та осмисленню найбільш ефективних методів впливу на особистість. Розробка та впровадження таких програм «Соціальні комунікації», «Психологія колективної діяльності та міжособистісного спілкування», «Психологія спілкування» та ін. сприятиме формуванню медіаційних компетентностей, які можна буде застосовувати як у повсякденному житті так і в професійній діяльності.

Але існують і проблеми щодо впровадження та поширення медіації. В сучасному суспільстві є формування у широкого кола населення щодо готовності вирішувати конфлікти саме у такий спосіб. Для цього потрібна велика інформаційна кампанія, програми стосовно популяризації, вивчення зарубіжного досвіду та адаптування для України.

У Західній Європі програми розвитку медіації розробляються за підтримки держави, а в Східній Європі й в Україні – за рахунок міжнародних донорів. Доведено, що майже всі комерційні та цивільні спори можуть бути вирішені за допомогою медіації. До найбільш часто вирішуваних суперечок належать позови про повернення боргів і порушення умов контрактів (Великобританія), завдання збитку (Угорщина) і задоволення всіх вимог, пов'язаних з фінансовими, трудовими відносинами, відшкодуванням збитків та правом власності (Угорщина, Фінляндія, Литва, Польща) [3,с.172].

Відповідно до цього постає питання підготовки професійних медіаторів, або формування медіаційних компетентностей у фахівців деяких професій. Багато країн вибрали модель, що передбачає спеціальну підготовку медіаторів, які в повній мірі володіють компетенціями врегулювання конфліктів, причому існує відбір осіб для даного навчання. Підготовка медіаторів забезпечується різними закладами освіти, залежно від країни. Це можуть бути: університети, судова система, комерційні або недержавні організації, тощо.

Медіаторська діяльність викладача ЗВО повинна врахувати в своїй роботі:

- наявність навичок управління конфліктами;
- вміння передбачати наслідки студентських конфліктів;
- вміння конструктивно регулювати суперечності та конфлікти;
- вміння попередити негативні наслідки, непризводячи до них.

Процедура вирішення конфліктних ситуацій полягає в тому, що медіатор обговорює драматичний конфлікт з відповідними сторонами та шукає конструктивне рішення. Сторони приймають рішення, яке їх задовольняє самостійно, не маючи примусу від медіатора. Саме така позиція медіатора змушує довіритись сторони конфлікту. Також може бути створено студентську службу «Врегулювання конфліктів». Ця служба може складатися зі студентів старших курсів під керівництвом куратора (медіатора), яка займається врегулюванням конфліктів між студентами. Студенти цієї служби повинні обов'язково пройти спеціальне навчання конфліктології та медіації.

Отже, враховуючи все сказане, можемо запропонувати наступне: продовжувати наукові та навчально-методичні розробки в сфері медіації; створення нормативного забезпечення для підвищення кваліфікації та сертифікації діяльності медіаторів; упровадження навчальних дисциплін з даного питання; проведення роз'яснювальної роботи щодо застосування медіації у вирішенні суперечностей та конфліктів; створення студентської служби «Врегулювання конфліктів». Саме ці кроки, на наш погляд потрібні у сучасних ЗВО.

Література:

1. Антонюк О.А. Міжнародна публічна медіація: у пошуках максимальної ефективності. Часопис Київського університету права. URL:http://nbuv.gov.ua/UGRN/Chkur_2015_2_85
2. Ішмураєв А.Т. Конфлікт і злагода: Основи когнітивної теорії конфліктів. Київ: Наукова думка, 2006.189с.
3. Калашник Н.Г., Калачик Н.С. Пенологія: виконання покарань у світі. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2014. 260с.

THE ROLE OF MEDIATION TECHNOLOGIES IN SETTLEMENT OF CONFLICT SITUATIONS IN SOCIETY

РОЛЬ МЕДІАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВРЕГУЛЮВАННІ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ У СУСПІЛЬСТВІ

Davydenko M.O.

PhD in Law,

Senior Researcher of the Scientific and Organizational Center

National Academy of the Security Service of Ukraine

Kyiv, Ukraine

Давиденко М.О.

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник науково-організаційного центру

Національної академії Служби безпеки України

м. Київ, Україна

У багатьох випадках для врегулювання різного роду конфліктів у суспільстві серед європейських держав (Німеччина, Італія, Франція, Великобританія тощо) широко прийнята практика застосування залучення інституту третьої сторони – медіатора. Загалом прийнято вважати, що